

باسمه تعالی

بررسی ابعاد و اهداف پروژه نئوم عربستان و آخرین وضعیت آن

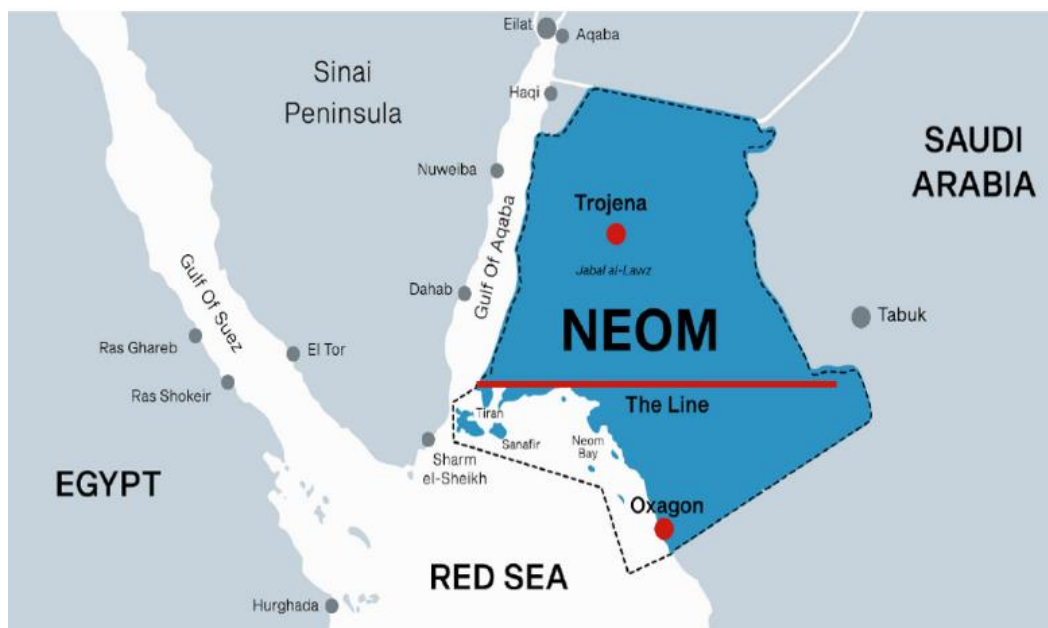
تیرماه ۱۴۰۳

سیاست پژوهی
حضور اثرگذار
بین المللی

۱- معرفی

رهبران سعودی و در رأس آنها محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی پس از روی کار آمدن در سال ۲۰۱۵ برای رهایی کشور عربستان از اقتصاد تک‌محصولی و پیامدهای آن، نسبت به تدوین سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ (رؤية السعودية ۲۰۳۰) اقدام کردند. این سند در ۲۵ آوریل ۲۰۱۶ توسط شاهزاده محمد بن سلمان اعلام شد. در تدوین این سند به سه پیش‌فرض شامل «عمق عربی و اسلامی عربستان سعودی»، «موقعیت جغرافیایی آن در محل اتصال سه قاره به هم» و «جمعیت جوان این کشور» توجه شده است. محورهای اصلی سند و مسیر تحقق هر یک در سه بخش شامل «رسیدن به جامعه‌ای پویا»، «اقتصادی شکوفا» و «مردمانی بلندپرواز» در افق زمانی سال ۲۰۳۰ میلادی دسته‌بندی شده است. یکی از مهم‌ترین اهداف این سند کاهش وابستگی اقتصاد عربستان به نفت و تنوع بخشی به آن است. بر این مبنا حاکمیت جدید سعودی، اقداماتی را برای تحقق آن به‌مورد اجرا درآورده است که یکی از آنها پروژه نئوم بوده است!

شکل ۱ - نقشه شهر نئوم در شمال شرق عربستان

نئوم (NEOM) از کلمه Neo به زبان یونان باستان به معنای جدید و حرف M از مخفف کلمه عربی مستقبل به معنای آینده ترکیب شده است. نئوم به معنای شهر جدید، یک پروژه بلندپروازانه واقع در استان تبوک واقع در شمال غربی عربستان سعودی و شمال دریای سرخ است که طبق پیش‌بینی‌ها قرار بود تا سال ۲۰۳۰ به بهره‌برداری برسد. این پروژه در ۲۲ اکتبر ۲۰۱۷ با پیش‌بینی بودجه ۵۰۰ میلیارد دلاری توسط بن سلمان

^۱ رؤية المملكة العربية السعودية ۲۰۳۰

رونمایی شد.^۲ از جمله مهم‌ترین اهداف ادعا شده در پروژه نئوم از سوی دولت عربستان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:^۳

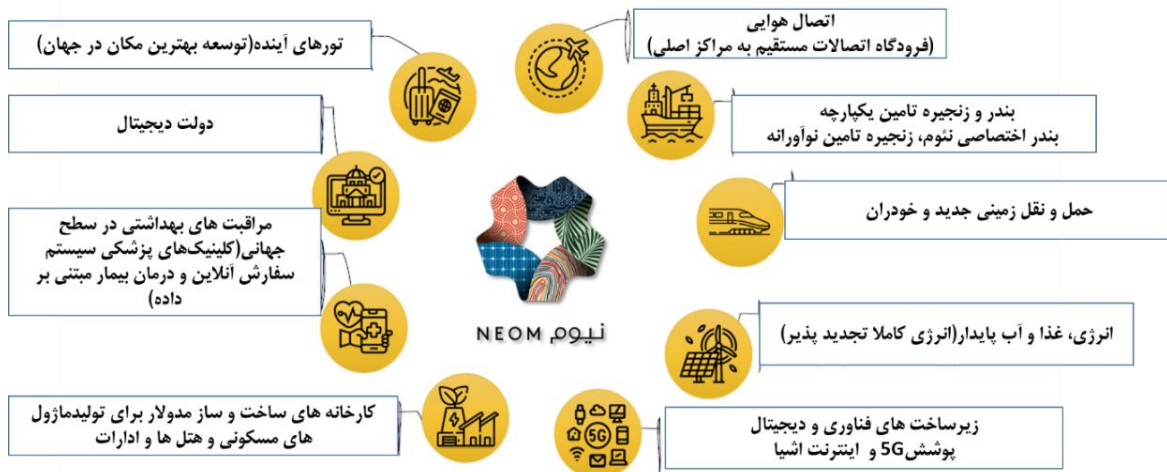
- ایجاد یک شهر مسکونی فناورانه و گردشگری به مساحت ۲۶۵۰۰ کیلومترمربع
  - کاهش وابستگی عربستان به درآمدهای نفتی، جذب ۲۵ درصد حجم ترانزیت جهانی
  - ایجاد یک منطقه بزرگ گردشگری منطقه‌ای از طریق اتصال به مصر و اردن
  - تبدیل شدن به مرکز جهانی پیشرو برای فناوری
  - تبدیل شدن به قطب علم و فناوری و مشاغل جدید و آینده‌گرا در جهان
  - ایجاد منطقه‌ای متفاوت در عربستان که از قوانین و محدودیت‌های قانونی و مذهبی سرزمین اصلی تبعیت نمی‌کند.
  - تبدیل شدن به مقصد توریستی با امکان دسترسی به سواحل، کوه‌ها و جزایر بکر و آب و هوای نسبتاً خنک‌تر به طور متوسط ده درجه خنک‌تر از کشورهای شورای همکاری خلیج فارس
  - تبدیل شدن به شهر دوستدار محیط زیست از طریق استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر
  - مرکزی برای تعامل فرهنگ‌های متنوع
- در حوزه زیرساخت نیز برای تامین انرژی این شهر، نیروگاه تجدیدپذیر خورشید، آبی و بادی در نظر گرفته شده‌است و آب شرب آن از طریق شیرین کردن آب دریای سرخ تامین می‌شود. برای حمل و نقل سریع‌السیر نیز خودروها و هواپیماهای خودران پیش‌بینی شده‌است. در مجموع ایده‌پردازان و طراحان نئوم در ذهن خود به دنبال تبدیل نئوم به شهری با یک اکوسیستم کامل از امکانات اساسی و هوشمند با بهره‌گیری از هوش مصنوعی و تکنولوژی‌های جدید هستند.^۴

---

^۲ سایت www.neom.com

^۳ گزارش "NEOM OVERVIEW" از سایت www.ief.org

^۴ همان

شکل ۲- اکوسیستم نئوم

یکی از مزایای ادعایی شهر نئوم، استفاده از تکنولوژی‌های روز از جمله هوش مصنوعی است که در ایجاد وسایل تفریحی برای کودکان با استفاده از هوش مصنوعی، جلوگیری موثر از همه گیری ویروس هایی نظیر کرونا و نظارت بر سلامت قسمت های مختلف شهری بدون نیاز به بازرسی انسانی (برای مثال تامین آب شرب و برق) از آن بهره گیری خواهد شد. به علاوه پروژه‌های زیر برای تامین زیرساخت‌های معیشتی در منطقه نئوم در نظر گرفته شده است:

- پروژه تامین انرژی و آب: ایجاد مناطقی از پنل‌های خورشیدی و شبکه‌های ذخیره انرژی و شیرین کردن آب دریا برای شرب
- حمل و نقل: با اتصال خطوط زمینی، دریایی و هوایی
- بیوتکنولوژی: از طریق علاقه به تحقیقات بیوتکنولوژیکی، ارائه ژن درمانی، ژنومیک، تحقیقات سلول های بنیادی، فناوری نانو و مهندسی زیستی
- تامین غذا: تولید غذای تازه بدون استفاده از آب
- رسانه و تولید رسانه: مکانی مناسب برای انواع تولید رسانه‌ای است
- سرگرمی: ایجاد تعداد زیادی استادیوم، تئاتر، سالن های هنرهای تجسمی، رستوران ها و بازارهای بین المللی
- علوم فنی و دیجیتال: تکیه بر سیاست منبع باز، به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و دستیابی به نوآوری توسط دانشمندان
- گردشگری: منظره‌های طبیعی، آب و هوای معتدل، کوه‌های سر به فلک کشیده و بیابان های وسیع

➤ ساخت و ساز پیشرفته: تولید در نئوم به فناوری نانو، پرینت سه بعدی، حسگرها، اینترنت اشیا، وسایل نقلیه الکتریکی، ربات‌ها و مواد تجدیدپذیر محدود نخواهد شد، بلکه شامل راه‌حل‌های هوشمند حرکتی، از خودروهای خودران تا هواپیمای خودران و سیستم‌های ترافیکی خودآموز خواهد بود. همچنین هیدروژن سبز، نقش مهمی در ساختن انرژی پایدار نئوم ایجاد می‌کند و مقرر شد که اولین کارخانه هیدروژن سبز تجاری در جهان در نئوم تاسیس شود. این اقدام، نئوم را به یک تولید کننده و صادر کننده پیشرو انرژی پاک در قالب هیدروژن سبز و محصولات پایین دستی تبدیل می‌کند.

۲- بخش‌های مختلف پروژه نئوم

پیش بینی شده بود که کل پروژه نئوم تا سال ۲۰۳۰ به بهره برداری برسد و یک میلیون نفر در آن ساکن شوند و نیز پنج میلیون گردشگر در آن تردد کنند. شکل زیر جزئیات زمان بندی پروژه نئوم را نشان می‌دهد.

جدول ۱- زمان بندی اجرای پروژه نئوم^۶

زمان بندی	اقدام
۲۰۱۶	رونمایی از پروژه نئوم
۲۰۲۰	تصویب استراتژی‌ها
۲۰۲۱-۲۰۲۲	تکمیل انرژی و سایر زیرساخت‌ها در محل
۲۰۲۳	افتتاح اولین فضای شهری
۲۰۲۵	اسکان ۱۳۰ هزار نفر و بازدید ۱ میلیون نفر گردشگر در سال
۲۰۳۰	اسکان ۱ میلیون نفر و بازدید ۵ میلیون نفر گردشگر در سال

شهر نئوم ده منطقه دارد که تاکنون تنها جزئیات ۴ منطقه‌ی لاین (The Line)، اوکتاگن (Oxagon)، تروجینا (Trojena) و سینداله (Sindalah) اعلام شده است:^۷

۲-۱- لاین (The Line)

لاین بزرگترین و پرهزینه‌ترین منطقه نئوم است. در معماری لاین، یک شهر خطی به طول ۱۷۰ کیلومتر از شرق تا غرب نئوم، عرض ۲۰۰ متر با ارتفاع ۵۰۰ متر (۶۵ متر بلندتر از برج میلاد تهران و به اندازه یک ساختمان ۲۲ طبقه) در نظر گرفته شده است که در قالب شهری در سه لایه بین این دو آسمان خراش قرار

^۶ گزارش "NEOM OVERVIEW" از سایت www.ief.org

^۷ سایت www.neom.com

خواهد گرفت. ساخت و ساز شهر لاین از سال ۲۰۲۱ آغاز شده و براساس پیش‌بینی‌ها در طی ده سال و با تامین بودجه ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد دلاری از طریق منابع بودجه دولت سعودی، صندوق حمایت عمومی عربستان و سرمایه‌گذاری خارجی به بهره‌برداری می‌رسد. همچنین پیش‌بینی شده بود که پس از اتمام، این پروژه بتواند تا سال ۲۰۳۰ حدود ۴ میلیون شغل ایجاد کند و ۴۸ میلیارد دلار به اقتصاد عربستان تزریق نماید. وابستگی لاین به هوش مصنوعی و عملکرد خودکار قسمت‌های زیادی از آن با بهره‌گیری از این فناوری به کمک سنسورهای تعبیه شده در زمان ساخت از مهم‌ترین مزایای این منطقه از نئوم عنوان می‌شود.

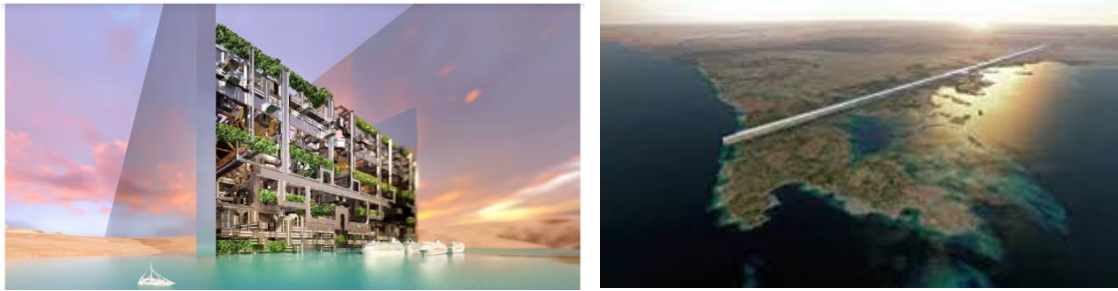
شکل ۳- شهر خطی لاین

کارشناسان معتقد هستند که این شهر معایبی دارد که در سه دسته مطرح می‌شود:^۸

- ملاحظات زیست محیطی: بر خلاف تعهد اسمی این پروژه برای حفظ محیط زیست، مسیر عبور آن از روی چندین زیستگاه مختلف و روستا بوده و با ساخت آسمان خراش‌های این شهر، همگی از بین می‌روند.
- مشکلات حقوق بشری: قبیله حوائیئات از استان تبوک که به مدت قرن‌ها در این منطقه زندگی می‌کردند، با آغاز ساخت این پروژه به اجبار نیروهای نظامی دولت عربستان اخراج شدند و برخی منتقدان نیز به قتل رسیدند.
- نگرانی‌ها در زمینه حریم خصوصی: کاربرد هوش مصنوعی در این شهر با وجود مزیت‌ها، می‌تواند باعث نقض حریم خصوصی افراد نیز شود؛ چراکه زیر نظر بودن دائم می‌تواند آزادی و حق داشتن تفکر متفاوت و مخالف با ایدئولوژی‌های اشخاص حاضر در راس قدرت عربستان را از میان بردارد.

^۸ گزارش "The dark side of Neom2023" از alqst.org

شکل ۴- دو تصویر از شهرخطی لاین

۲-۲- سینداله (Sindalah)

در پروژه نئوم، سینداله یک استراحتگاه لوکس در قالب جزیره‌ای با مساحت ۸۴۰ هزار متر مربع، سه هتل با ۷۵۰ اتاق و ۸۶ اسله قایقرانی در ساحل دریای سرخ و در نزدیکی شهر لاین برنامه‌ریزی شده بود. تفرجگاه سینداله، حول محور گردشگری گران قیمت و مبتنی بر فناوری‌های نوین شکل گرفته است.

شکل ۵- سینداله

۲-۳- تروجینا (Trojena)

یکی دیگر از منطقه‌های شهر نئوم، استراحتگاه تروجینا واقع در کوه‌های سروات استان تبوک عربستان سعودی در فاصله ۵۰ کیلومتری از ساحل خلیج عقبه است. در طراحی این استراحتگاه ۶۰ کیلومتر مربعی، یک پیست اسکی نیز در نظر گرفته شده است. این پیست اسکی در سال ۲۰۲۲ حق میزبانی بازی‌های آسیایی زمستانی ۲۰۲۹ را به دست آورد.

شکل ۶- تروجینا

۴-۲ - اوکتاگن یا هشت ضلعی (OXAGON)

منطقه بندری اوکتاگن به عنوان یکی دیگر از اجزای شهر نئوم و واقع در جنوب کانال سوئز به صورت یک هشت ضلعی طراحی شده است و براساس پیش بینی های اولیه قرار بود تا سال ۲۰۲۶ تکمیل شود. از اصلی ترین اهداف ساخت این شهر بندری می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- جذب ۱۳ درصد از حجم ترانزیت تجارت جهانی
- تبدیل شدن به بزرگترین بندر و هاب لجستیک شناور در جهان
- ایفای نقش کلیدی در تجارت میان آسیا، اروپا و سواحل شرقی آمریکا

شکل ۷ - اوکتانگن

۲-۵- شرکت‌های مجری پروژه^۹

عربستان برای ساخت و تکمیل این پروژه از چندین شرکت‌ها و پیمانکاران خارجی بهره می‌برد که عمده آن‌ها آمریکایی و انگلیسی هستند. جدول زیر لیست شرکت‌های خارجی فعال در پروژه نئوم را نشان می‌دهد.

جدول ۲- لیست شرکت‌های فعال در نئوم

شرکت	دفتر مرکزی	زمینه همکاری	نقش در پروژه
Boston Consulting Group	آمریکا	مشاوره	ارائه در طول برنامه های اولیه نئوم
Oliver Wyman	انگلیس	مشاوره	ارائه در طول برنامه های اولیه نئوم
McKinsey & Co	انگلیس	مشاوره	ارائه در طول برنامه های اولیه نئوم
Solar Water	انگلیس	انرژی	انعقاد قرارداد ساخت کارخانه نمک زدایی «گنبد خورشیدی» در سال ۲۰۲۰
Air Products and Chemicals	آمریکا	انرژی	انعقاد قرارداد ۵ میلیارد دلاری برای تاسیسات تولیدی در سال ۲۰۲۰
Keller	انگلیس	ساخت و ساز	امضای قرارداد «Umbrella Framework Agreement»
Bechtel	آمریکا	ساخت و ساز	انعقاد قرارداد مدیریت پروژه

^۹ گزارش "NEOM OVERVIEW" از سایت www.ief.org

قرارداد چند ساله برای مشاوره مدیریت پروژه	مشاوره	آمریکا	AECOM
انعقاد قرارداد حفاری و انفجار تونل	ساخت و ساز	اسپانیا	FCC Construction SA
انعقاد قرارداد حفاری و انفجار تونل	ساخت و ساز	چین	China State Construction Engineering Corporation
انعقاد قرارداد حفاری و انفجار تونل	ساخت و ساز	کره جنوبی	SamsungC&T Corporation
انعقاد قرارداد حفاری و انفجار تونل	ساخت و ساز	کره جنوبی	Hyundai Engineering and Construction Co. Ltd

۳- وضعیت پیشرفت پروژه نئوم و دلایل عقب افتادگی‌ها

برخلاف تبلیغات رسانه‌ها از پروژه نئوم، بررسی‌ها نشان می‌دهد که این پروژه با گذشت حدود یک دهه از آغاز، مطابق زمان‌بندی‌ها و برنامه ریزی‌ها پیش نرفته است. مطابق اظهارات ندمی‌النصر، مدیرعامل پروژه نئوم در سال ۲۰۲۳ این پروژه تنها ۲۰ درصد پیشرفت داشته است. بررسی نقشه‌های هوایی تا سال ۲۰۲۴ نیز نشان می‌دهد که میزان پیشرفت پروژه اندک بوده است.^{۱۰}

آخرین اظهارات مسئولان پروژه نئوم، حاکی از آن است که شهر ۱۷۰ کیلومتری لاین به ۲,۴ کیلومتر محدود شده است. مطابق پیش‌بینی‌های اولیه، تا سال ۲۰۳۰ باید ۱,۵ میلیون نفر در لاین ساکن می‌شدند که در حال حاضر این پیش‌بینی به اسکان ۳۰۰ هزار نفر کاهش یافته است. همچنین به دلیل کوچک شدن ابعاد پروژه، تعداد زیادی از کارگران تعدیل شده اند. کاهش ابعاد و نیز ناکام ماندن طراحان در رسیدن به اهداف تعیین شده نشان دهنده شکست شهرلاین به عنوان بزرگترین پروژه ذیل نئوم است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که نه تنها شهرلاین که سایر بخش‌های این پروژه نیز در چنین وضعیتی هستند و حتی احداث برخی از قسمت‌های طراحی‌شده، آغاز نشده است.^{۱۱} به جز اجرای برخی زیرساخت‌های عمرانی اولیه، تنها دست‌آورد این پروژه انعقاد قراردادی به مبلغ ۶,۵ میلیارد دلار با سرمایه‌گذاری مشترک شرکت‌های Neom Green Hydrogen، ACWA Power، Air Products و NEOM برای احداث مزارع خورشیدی و بادی تولید هیدروژن سبز است. برق تولیدی در این واحدها قرار است با عملیات الکترولیز برای تولید هیدروژن سبز استفاده شود.^{۱۲} پیش‌بینی شده است پروژه تولید هیدروژن سبز در اوکتاگون نئوم به عنوان بزرگترین کارخانه تولید انرژی سبز در جهان

^{۱۰} مصاحبه با خبرگزاری العربیه: "رئیس المكتب التنفيذي للشؤون العربیه: إنجاز ۲۰٪ من البنية التحتية للمشروع" سال ۲۰۲۳
^{۱۱} گزارش خبرگزاری بلومبرگ: "Saudis Scale Back Ambition for \$1.5 Trillion Desert Project Neom" در تاریخ April, 2024
^{۱۲} گزارش "The dark side of Neom2023" از alqst.org در سال ۲۰۲۳
^{۱۳} خبرگزاری الشرق الاوسط: یادداشت "نیوم الهیدروجن الأخضر تتسلم الدفعة الأولى من توربینات الرياح" سال ۲۰۲۳

تا پایان سال ۲۰۲۶ راه‌اندازی شود.^{۱۴} از این رو می‌توان شهر نئوم را صرفاً یک بلندپروازی از سوی محمد بن سلمان ارزیابی کرد که در عمل به اهداف خود نرسیده است.

شکل ۸ - آخرین وضعیت نئوم براساس نقشه گوگل مپ

از جمله دلایل عقب ماندن پروژه نئوم از اهداف تعیین شده می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:^{۱۵}

- ۱- **بلندپروازانه و غیرواقعی بودن این پروژه:** برنامه‌ریزی و اعلام هزینه ۵۰۰ میلیارد دلاری برای پروژه نئوم در حالی است که دولت این کشور در سال‌های متعدد پس از شروع پروژه نئوم دچار کسری بودجه بوده است. به عنوان نمونه عربستان در سال ۲۰۲۳ معادل ۲۱ میلیارد دلار کسری بودجه داشت و نشان می‌دهد این کشور در تامین بودجه شهر نئوم با مشکل جدی مواجه است.^{۱۶}
- ۲- **ناکامی دولت عربستان در جذب سرمایه‌گذاران خارجی:** بررسی‌ها نشان می‌دهد که عربستان تاکنون نتوانسته برای پروژه نئوم سرمایه‌گذاری خارجی جذب کند. این درحالی است که با توجه به بودجه ۵۰۰ میلیارد دلاری برای این پروژه و نیز کمبود منابع در عربستان، بدون جذب سرمایه خارجی امکان ساخت پروژه‌ای با این ابعاد وجود ندارد.^{۱۷}
- ۳- **انتزاعی بودن انتظارات در زمینه کاربرد هوش مصنوعی در شهر لاین:** اهداف بهره‌گیری از هوش مصنوعی در طراحی شهر لاین با جمعیت ۹ میلیون نفر بلندپروازانه و غیرواقعی ارزیابی می‌شود. برخی کارشناسان نیز مدعی هستند توسعه‌دهندگان این فناوری که به عنوان مجری بخشی از پروژه نئوم حضور دارند، قصد دارند که این پروژه را محل آزمایش نمونه‌های اولیه محصولات خود برپایه منابع گزافی از عربستان نمایند.

^{۱۴} گزارش "NEOM OVERVIEW" از سایت www.ief.org

^{۱۵} گزارش بلومبرگ: "Mohammed bin Salman" در سال ۲۰۱۷

^{۱۶} گزارش العربیه: "إيرادات الميزانية السعودية تسجل ۲۹۳ مليار ريال في الربع الأول من ۲۰۲۴" در سال ۲۰۲۴

^{۱۷} گزارش خبرگزاری بلومبرگ: Saudi Scale Back Ambition for \$1.5 Trillion Desert Project Neom در تاریخ April, 2024

۴- تحلیل و جمع‌بندی

معرفی پروژه نئوم در سال ۲۰۱۶ و محقق نشدن اهداف اولیه آن این سوال را پدید می‌آورد که اصولاً دلایل تعریف و معرفی این پروژه چه بوده است. پاسخ به این سوالات را می‌توان در موارد زیر تشریح کرد:

۱- ایجاد امید در میان مردم عربستان نسبت به توسعه کشور: اقدامات توسعه‌ای و مدرن‌سازی سریع در کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس از جمله امارات با تبلیغات فراوان در رسانه‌های عربی همراه بوده‌است. این اقدامات و تبلیغات آن، احساسات منفی زیادی در میان نخبگان و مردم عربستان به عنوان مدعی رهبری جهان عرب نسبت به توسعه کشور خود ایجاد کرده‌است. از این رو حاکمان عربستان به ویژه محمد بن سلمان تلاش دارند تا با ارائه چنین پروژه‌هایی در صدد امیدوار کردن مردم به آینده عربستان و توسعه آن باشند.

۲- تلاش بن‌سلمان برای تصویرسازی مثبت (برندسازی) از حکومت دیکتاتوری سعودی در جهان: آنچه از کشور عربستان در افکار عمومی منطقه و جهان مخابره می‌شد، تصویر یک کشور دیکتاتور، صادرکننده تفکرات تروریستی و نیز عامل ایجاد کننده جنگ‌های خونین از جمله جنگ‌های یمن و سوریه بود. از این رو محمد بن سلمان در پی انجام اقداماتی مانند ایجاد شهر توریستی نئوم بود تا گردشگران به واسطه حضور در این کشور یک تصویر مثبت از عربستان ثبت و به جهان ارائه کنند. همچنین حاکمان عربستان تصمیم داشتند با موج‌های رسانه‌ای پیرامون نئوم برای این کشور برندسازی کنند.

۳- ارائه چهره کارآمد و قدرتمند از بن‌سلمان به افکار عمومی عربستان و جهان عرب با هدف افزایش نفوذ عربستان: عربستان سعودی همواره در صدد رهبری جهان عرب بوده است و در این راستا همواره با کشور مصر نیز رقابت جدی داشته است. همچنین این کشور با دخالت در روندهای سیاسی و ایجاد بحران در دیگر کشورهای منطقه از جمله لبنان، یمن، عراق و سوریه به دنبال تثبیت رهبری خود بوده است. از آن جا که این دخالت‌ها و بحران‌ها هزینه‌های زیادی برای عربستان در برداشته است، عربستان قصد داشت با طرح چنین پروژه‌هایی و ایجاد یک چهره مدرن و توسعه یافته از خود در میان افکار عمومی جهان عرب و نیز به واسطه قدرت نرم به اهداف خود دست یابد.

۴- تسریع در روند نوسازی فرهنگی - اجتماعی عربستان و عبور از یک جامعه سنتی به یک کشور به اصطلاح مدرن: جامعه عربستان یک جامعه سنتی و معتقد به آداب و سنن مذهبی و قومی خود است و علمای مذهبی وهابیت نیز در این کشور جایگاه و نفوذ ویژه‌ای داشتند. این در حالی است که از زمان به قدرت رسیدن محمد بن سلمان تلاش شده است تا کشور به سمت مدرنیته و هضم شدن در فرهنگ و رسوم غربی پیش رود. این اقدام با موانع زیادی از جمله قیود مذهبی و قومی مخالفت برخی علمای وهابی و نیز عدم ارتباط کافی میان جوامع غربی و عربستان روبرو بوده‌است. برای برداشتن این موانع و نیز روبرو نشدن با مخالفت‌های داخلی، محمد بن سلمان طرح نئوم را ارائه کرد تا در کنار یک مدل توسعه و پیشرفت اقتصادی، پوششی برای رواج فرهنگ غربی ایجاد کند. به عنوان نمونه به بهانه ارائه خدمات به سفارتخانه‌ها و توریست‌ها ارائه

مشروبات الکلی در برخی مناطق عربستان مجاز شده است. همچنین برگزاری جلسات رقص و کنسرت در شهرهای مذهبی مکه و مدینه و ممنوعیت جلسات قرآن و افطاری در ماه مبارک رمضان در این راستا ارزیابی می‌شود. در تعریف جزئیات پروژه نئوم نیز تاکید مشخصی روی تفاوت قوانین حاکم بر محدوده پروژه نئوم نسبت به قوانین جاری سرزمین عربستان شده است که نشان دهنده روند مدرن‌سازی جامعه عربستان و فاصله گرفتن از قیود مذهبی است.

۵- سرپوش گذاشتن بر سرکوب شدید شاهزاده‌های رقیب بن سلمان و سایر مخالفان برای رسیدن به قدرت: با آغاز سلطنت «ملک سلمان» پادشاه عربستان، محمد بن نایف در سن ۵۵ سالگی ولیعهد شد و در انتظار دستیابی به تاج و تخت پادشاهی بود. اما در خفا رقابتی بین نایف و پسر عموی تازه‌کارش یعنی «محمد بن سلمان» بر سر تاج و تخت در جریان بود؛ رقابتی که با کودتا و زندانی کردن بن نایف توسط بن سلمان به ولیعهدی محمد بن سلمان ختم شد. محمد بن سلمان پس از به قدرت رسیدن، شاهزاده‌های مخالف را زندانی کرد و یا به قتل رساند. وی همچنین مخالفان خارج از خاندان سلطنتی را نیز به شدت سرکوب کرد که از آن جمله می‌توان به قتل فجیع خاشقچی اشاره کرد. لذا بن سلمان برای سرپوش گذاشتن بر این اتفاقات و دیکته کردن قدرت و توانمندی‌های خود اقدام به ارائه طرح نئوم کرد.

۶- رقابت با کشورهای عربی حوزه خلیج فارس به ویژه امارات: امارات با هدف توسعه و تنوع بخشی به اقتصاد خود، دو طرح چشم‌انداز ۲۰۲۰ و چشم‌انداز ۲۰۳۰، کلان پروژه‌های توسعه‌ای برنامه ۲۰۷۱ و ابتکار جهانی «راه‌حل‌های آینده دبی» را معرفی کرده‌است. عربستان سعودی نیز به رهبری محمد بن سلمان برای حفظ رقابت با این کشور، اقدام به طرح پروژه نئوم نموده است. همچنین برخی نخبگان حاکم در عربستان تلاش داشته‌اند تا با استفاده از بلندپروازی بن سلمان در پروژه نئوم، این کشور را به مرکز ارائه خدمات تجاری-تفریحی مانند امارات تبدیل کنند تا در کنار افزایش درآمدهای غیرنفتی، نقش‌آفرینی عربستان در منطقه و جهان را نیز افزایش دهند.

۷- تاراج سرمایه‌های عربستان توسط شرکت‌های مشاور آمریکایی و انگلیسی: همانطور که در جدول شماره ۲ مشاهده شد بر مبنای تمایلات سیاسی-اجتماعی بن سلمان شرکت‌های خارجی از جمله آمریکایی و انگلیسی در مراحل مختلف پروژه نئوم از جمله تدوین استراتژی و مشاوره، قراردادهایی با این کشور منعقد و هزینه‌های گزافی دریافت کرده‌اند. در صورتی که نه تنها در عمل هنوز پیشرفتی برای این پروژه حاصل نشده است بلکه عقب‌نشینی از اهداف تعیین شده، سرمایه‌های این کشور را بدون هیچ دست‌آوردی به شرکت‌های آمریکایی و انگلیسی منتقل می‌کند.

با وجود آن که پروژه بلندپروازانه نئوم، توانست در کوتاه مدت به دلیل حجم بالای تبلیغات رسانه‌ای یک چهره مثبت و رو به پیشرفت از عربستان سعودی ارائه کند، این دست‌آورد چندان دوام نیاورد و اخبار شکست این پروژه در سال‌های اخیر در رسانه‌ها و افکار عمومی عربستان و کشورهای عربی بازتاب یافته است. در واقع، این پروژه نه تنها تا کنون به اهداف سیاسی و اقتصادی تعیین شده نرسیده بلکه هزینه‌های هنگفتی نیز به دولت و ملت عربستان تحمیل کرده‌است. شکست نئوم در حالی است که این پروژه در ایران نیز به واسطه

فضاسازی‌های رسانه‌ای به خصوص شبکه‌های اجتماعی به عنوان نماد پیشرفت و توسعه عربستان در سایه سیاست خارجی موفق و جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مقایسه با وضعیت روابط بین الملل ایران طرح می‌شد. درعین حال برخی کارشناسان بدون توجه به میزان واقعی بودن این پروژه با بزرگنمایی بیش از حد آن، نوعی احساس ناامیدی و عقب ماندگی در توسعه از کشورهای منطقه به جامعه القا کردند. از این رو لازم است نخبگان در اظهار نظر درباره چنین پروژه‌هایی با دوری جستن از فضاهای غیرواقعی رسانه‌ای و تبلیغاتی، تلاش نمایند تا اطلاعات و تحلیل‌هایی واقعی از آنان به مردم ارائه کنند. این تحلیل‌های صحیح می‌تواند ضمن جلوگیری از القای ناامیدی در جامعه یک شناخت صحیح در میان مردم نسبت به دست آوردهای واقعی جمهوری اسلامی ایران و جایگاه پیشرفت آن در منطقه شود.